(Nro. 251.)

GAZETA LWOWSKA.

We Srodę Nro. 125. 3. Listopada 1819.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Wzięcie Barcellony przez powstańców, potwierdziło się zupełnie, według listy Hamburshiey na tameczney giełdzie. Woysko, które d. 14. Lipca wyciągnęło z Margaretha pod rozkazami, Urdaneta i English, wzięło szturmem główny zamek ieszcze d. 18go przezco i same miasto w moc iego dostało się. Zginęło przytem iedenastu szeregowych i dwóch Officerów. Kapitan Uslar był Gubernatorem Barcellony. Wyprawa ta popłynęła natychmiast w okolicę Kumany, i wylądowała z woyskiem na godzinę żeglugi od tego miasta, gdzie połączyła się z Bermudezem. Okręty będące pod rozkazami Briona blokowały port, w którym znaydowała się flotta Hiszpańska.

Wiadomość dawnieyszą, że Jenerał Hiszpański La Serna cofnął się z okolicy Potosi w Wyższem Peru, celem połączenia się z Wicekrólem Pezuela, potwierdzaią także późnieysze gazety Buenos-Ayreskie. Trudność w dostaniu żywności, i konieczność, ściągania wszystkich sił zbroynych dla obrony Stolicy Państwa Peru od napadu powstańców Chiliyskich zdaią się bydź powodem tego postanowienia. La Serna, cofnąć się iuż miał aż do La Paz.

Hiszpaniia.

List pisany z Madrytu pod d. 13. Września, umieszczony w gazetach Angielskich donosi, że wyprawa z 300,000 piastrami, wysłana z Madrytu do Kadyxu dla wsparcia wielkiey wyprawy woienney, napadnięta i zabrana została na drodzę od bandy Melchiora. Zasłonę woyskową składaiąca się z 50 strzelcow górskich (Mequilets) i 30 iezdców, rozbroiono i rozproszono. Maią podeyrzenie, iż dowodca zasłony, był w porozumieniu z Melchiorem. Ze strzelców poległ ieden tylko sierżant, który się poddać niechciał i od własnych ludzi swoich z tyłu przebitym został. Wypadek ten sprawił w Madrycie wielkie wrażenie.

Wielka Brytaniia.

Z Londynu d. 1. Października. — Niezgodność zdań względem wiadomych wypadków Manszesterskich trwa ieszcze ciągle między nami, i daie pochóp do coraz większych Zgromadzeń Ludu, które się w tym przedmiocie naradzić chcą i wydać uchwałę swoią, względem kroków użytych od Zwierzchności i obeyścia się Policyianów w Manszestrze. Na Zgromadzeniu takowem, odprawionem w Yorku, prezydował Lord-Major. Ponieważ Zgromadzenie to, iak każde inne składało się z wielkiego mnóstwa ludzi, bo przynaymniey ze 4000 osób, można przeto zastosować do niego uwagę Kardynała Retz, iż każde liczne Zgromadzenie, aczby się składało niewiedzieć z iakich osób, iest przecie tylko massą pospólstwa. Nasi przewodnicy Ludu, zdaią się utrzymywać to zdanie, iż potrzeba tylko przestrzegać istotnych bezprawiów, aby takowe liczne Zgromadzenia Ludu, uwolnić od zarzutu nieprawności. Jakkolwiek Zgromadzenie to słuchało w skromności i spokoyności Mówców swoich, przecież potrzeba tylko usłyszeć treść tych mów, i to, co z tego powodu uchwalono, aby się przekonać, że nie Lud, ale pospólstwo zebrało się na obrady. Mówa Radcy miast Nicoll miana do Zgromadzenia w Yorku, iest tegą nayoczywistszym dowodem. Zamierzywszy wystawić prawość Zgromadzenia Manszesterskiego mówił: „było dosyć liczne, aby nadało wagi przedstawieniom swoiem." Gdy atoli nikt nie wątpi, że Zgromadzenie tego rodzaiu, nie iest zdolnem nadać wagi przedstawieniom swoim, przez rostropne narady, przez mądre i umiarkowane uchwały, zdaie się przeto, iż szanowny Mowca umyślał przez to, o nadaniu wagi kułakami. W takim też duchu i w takiey myśli (iak się spodziewać było można) stanęły uchwały Zgromadzenia Yorkskiego, gdzie po zwyczaynem wystawianiu postępków prawnie zebranego Zgroma-

)(

dzenia Manszesterskiego i nayszrowszem ganieniu Zwierzchności i Policyi, między innemi powiedziano także. „Pochwalenie takowego obeyścia się Policyi, oświadczone przez Rejenta, zrządzić może niezgody kraiowe, i z tego powodu Zgromadzenie podaie wniosek do uchylenia Ministrow. W liczbie większości osob rozumnych i prawych obywateli W. Brytanii, trudno znaleść kogo, coby niezaprzeczone prawo Ludu, podawania prośb, i zgromadzania się w tey mierze, porównać chciał z owemi niebezpieczemi dla spokoyności publiczney Zgromadzeniami pospólstwa nierozsądnego i skłonnego do bezprawiow: zwłaszcza, że prawo to wykonane bydź może równie prawnie przez kilkaset, a tylko od Zgromadzenia mniey licznego, spodziewać się można rozumnych rezultatów. Dla tego też Xiąże Rejent odbiera adressy, ułożone w myśli całkiem przeciwney, w których Zgromadzenia takowe ganione, a kroki użyte od Zwierzchności Manszesterskiey i od Rządu pochwalane są iako prawne. Prawda, rozumie się z natury rzeczy, że adressy te nie były skutkiem obrad, którym massa pospólstwa nadaie wagi.

Z Londynu d. 5. Października. — Dnia 1go t. m. odprawili w oberzy Londyńskiey Zgromadzenie nayznakomitsi bankierowie, kupcy, i inni szanowni mieszkańcy starego miasta (*City*) a to pod przewodnictwem P. Johna Whitmore, na którem zamiast uchwalonego dawniey adressu do Xięcia Rejenta, postanowili ułożyć i ogłosić następuiące oświadczenie, podpisane iuż teraz przez 1500, naypierwszych mieszkańców Londynu, których liczba powiększy się ieszcze bez wątpienia bardzo znacznie: „My niżeypodpisani kupcy, bankiery, negocyianci, i inni mieszkańcy Londynu, sądziemy konieczną bydź powinnością naszą w obecnych okolicznościach, wynurzyć następnie uczucia nasze po zaszłem uprzedniem naradzeniu. Patrzemy ze wstrętem na intrygi fakcyionistów i ludzi źle myślących, którzy używaią potwarzy i rozgłaszaią one, dla podkopania zasad Religii, i którzy w buntowniczych pismach i mowach podżegaią Lud do rozkoszu i zbrodni Stanu, którzy korzystaiąc z chwil wątpliwych, mamią umysły Ludu nieoświeconego, i pod różnemi pozorami naprowadzaią go do kroków, powiększaiących to wątpliwe położenie w stopniu niewyrachowanym, gdyż oczywisty cel ich zmierza iedynie do bezrządu i zamieszania kraiowego. Widzieliśmy z nayglębszą boleścią serce nędzę i cierpienia pewney klassy współobywateli naszych. Rozumiemy i spodziewamy się, że cierpienia te będą tylko przemiiaiącemi, i będzie naygorętszem pragnieniem naszem, wspierać wszelkie środki, które im służyć mogą za ulgę. Wynurzaiąc tym sposobem uczucia, nayrzetelnieyszego uczestnictwa naszego, oświadczamy oraz ninieysze stałe postanowienie nasze, iż wszystkiemi siłami, damy odpór, wszelkim zamachom zatrważania Zwierzchności, ufni dzielności praw, nieskazitelności ich wykonywaczow i w mądrości prawodawstw.“

Podobne oświadczenia uchwalone i iednogłosnie przyięte zostały na Zgromadzeniach w miasteczku Great-Yarmouth, w Hrabstwie Norfolkskiem i w Halifaxie (Yorkshire). Pierwsze oświadczenie posłano Lordowi Sidmouthowi w kształcie adressu do Xięcia Rejenta, który ie przyiął i z wielkiem zadowolnieniem.

Z Londynu d. 8. Października. — Starszy gminny Bridges obrany został Lordem Majorem miasta Londynu większością blisko 100 głosów, którą uzyskał nad rywalami swoimi należącymi do Reformistów. Okoliczność ta iest nowym dowodem przewagi Obywateli prawych i przyiacioł porządku publicznego. Tymczasem zapowiadziono tu nowe Zgromadzenie Ludu na błoniu Smithfieldskiem; Zgromadzenia podobne odprawiały się iuż także i na innych mieyscach, i ieszcze odprawiać się maią. Uważaią ie, za rodzay złych rozrywek Ludu. Już też i niektóre tak zwane gazety niepodległe, zaczynaią się wstydzić za Hunta i przesady swoie, okazane względem scen zaszłych w Manszetrze.

Papież darował Xięciu Wellingtonowi kilkanaście sztuk starożytności wykopanych w Herkulanum i Pompei, do przy ozdobienia pałacu Narodowego, który dlań wystawić maią.

Wyspa S. Heleny.

Bryg woienny Redpole, zawinął do Anglii w 50 dni z wyspy S. Heleny, zkąd puścił się d. 9. Września. Przywiózł z sobą kilkanaście listów, według których Bonaparte zdaie się bydź teraz w lepszym humorze i tem samem także zdrowszym. Wreszcie listy te zapewniaią; że wszystkie doniesienia o Bonapartem rozgłaszane w pismach publicznych lądu stałego rzadko kiedy są prawdziwe, zwłaszcza, że Bonaparte żyie w tak ściśley samotności i odrębności, iż tylko z trudnością dowiedzieć się można o iego powodzeniu. Uznano nawet potrzebę, upomnienia go, że Officer, maiący każdego dnia zdawać sprawę o nim, przymuszony będzie przychodzić do

iego pokoiu. Odtąd pokazuie się codziennie raz za domem swoim dla uniknienia odwiedzin Officera. Za dziewięć miesięcy skończony będzie zupełnie nowy dom dla niego. Sta zdrowia na tey wyspie iest w ogólności bardzo dobry. Okręt Konqueror o 74 działach stoi na kotwicy pod samą wyspą, Tees i Sapho, krążą około niey; Eurudice, Sophie, i Redwing stoią w zatoce, Levret przed wyspą Wniebowstąpienia (*Ascenicon*); okręt zaś Nantilus strzeże gościńca prowadzącego do Cap.

Francyia.

Z Paryża d. 2. Października. — Słychać teraz, że Izby zwołane będą na 10ty p. m. Rozporządzenia Królewskie w sprawach duchownych będących przedmiotem żywych bardzo sporów lewey strony Izby Deputowanych, załatwiły inż tę tak ważną okoliczność. Obawy przeciwników systematu ultramontańskiego, zdaią się wreszcie całkiem bezzasadne. Po pięcletnych układach z Papieżem zwrócono się bez wątpienia do tego punktu od którego rzecz rozpoczęto, to iest do Konkordatu z r. 1801.. Lecz właśnie z tego powodu zdaie się, twierdzić nie można, iż podział Dyiecezyy i prawo Biskupów, nie zasadza się także i na Konkordacie iako na prawie Stanu, ale tylko na bullach Papiezkich, przeto tylko na dowolności Papieża; te albowiem bulle, nie zniosły Konkordatu z r. 1801. i ledwie pomyśleć można, aby Dwór Rzymski sądzić mógł w teraźnieyszych okolicznościach, iakoby Konkordat z r. 1817. nie osiągnowszy ieszcze mocy prawney, zniszczyć miał Konkordat z r. 1801, i że stan Kościelny we Francyi, urządzony iest, tylko przez akt dowolny, który On wydał. Zdanie to atoli podsuwaią mu tylko przeciwnicy zasad ultramontańskich, odwołuiąc się szczególniey na text następuiący listu Papiezkiego pisanego do Biskupów Francuzkich: „Poznacie łatwo z tego wystawienia rzeczy, wielebni Bracia! iż środki uprzednie, których użyć sądziliśmy koniecznością. zważaiąc nagłość okoliczności, nie związane są żadnym warunkiem, iak się Wam może zdawało, i że nie ma przyczyny obawiać się, iakoby ów z natury swoiey przemiiaiący stan rzeczy był stałym, albo przynaymniey, z uszczerbkiem Kościoła Francuzkiego, trwać miał przez długie lata. Aby zaś umysły wasze, wolne były całkiem od wszelkiey obawy, nieobcemy Was dłużey zostawiać w niewiadomości, iak uroczysty i stanowczy dowód nayszlachetnieyszey woli Swoiey dał nam świeżo Król Francuzki. Oświadczył nam urzędową Notą, będącą w ręku naszem, iż zamiarem Jego iest skrócić ile możności trwanie uprzednich środków, na któreśmy byli zgodzili się i za wspólnem porozumieniem się, użyć wszystki środków w Jego mocy będących do ustutecznieniu Konkordatu z r. 1817, w całey iego obiętości. Spodziewamy się więc, iż uwiadomieni teraz zupełnie o wszystkich zamysłach naszych będzicie trwali, w nieodmiennem i stałem postanowieniu, ufani całkiem mądrości naszey.“ i t. o.

Anglicy, zdaie się Członkowie towarzystwa bibliynego Londyńskiego, usiłuią rozszerzać tu pisma duchowne, zostawuiąc takowe po kawiarniach w kilkunastu exemplarzach. Ten sposób wpaiania ducha pobożności, uważaią tu bydź całkiem bezowocnym, a nawet przeciwnym celowi, ponieważ tylko bywa pobudką do szydzenia z prawd Wiary.

Z Paryża d. 9. Października. — Przed kilko dniami było posiedzenie Rady tayney, na którem, iak mowią rosprawiano o istotnych zasadach urządzeń municypalnych i Departamentów. Przedmiot ten należyć będzie bezsprzecznie do daleko ważnieyszych obrad, na nadchodzących posiedzeniach Izb obu.

Słychać, że Minister spraw wewnętrznych ułożył z Kommissyią publiczney oświaty środki, w skutek których ucznie wyznania Protestanckiego, znayduiący się w różnych szkołach Królestwa, odbierać maią naukę Religii Kościoła swoiego, i zostawać pod dozorem nauczycieli Protestanckich. Wybierą do tego zapewne i to naysprawiedliwiey owe miasta, gdzie iest naywięcey Protestantów, iako to: Paryż, Bordeaux, Nimes, Strasburg, Montauban, i t. p.

Znikły iuż wieści o zmianie Ministerium rozgłoszone przez niektóre gazety.

Gwardyia Króleska, równie iak i naywiększa część pułków artyleryi, inżynieryi i iazdy, stanęły na stopie, uznaney przez Ministra woyny za uzupełnioną tymczasowie na r. 1819. Pracują teraz na tem, aby iazdę, inżynieryię i artyleryię, postawić zupełnie na stopie, oznaczoney rozporządzeniem z d. 3go Sierpnia 1815.

W budżecie na r. 1820. przeznaczono znaczną summę dla obrony kraiowey, i ieżeli Izby (o czem niewątpią) na nie zezwolą, natenczas dopiero ustalić chce Rząd ostatecznie nowy plan obrony.

P. Dunoyer ieden z Wydawcow pisma: *le Censeur*, uwięzionym będąc cztery tygodnie za przestępstwo prassy, użył wolnego z tey przyczyny czasu, na gruntowne uwagi nad stanem więzień, nad opacznem obchodzeniem się z więźniami, nad ich robotami, nad dowolnością dozorców i t. p. Kommissyia wyznaczona do oglądania więzień, zrobi bez wątpienia użytek z tych uwag.

Rozporządzeniem Królewskiem z d. 29go Września pozyskał Doktor Franciszek Józef Gall, Wynalazca nauki czaszkowey, unarodowienie w Królestwie Francuzkim. Jest ón rodem z Tieffenbronnu w W. Xięztwie Badeńskiem, urodził się 9. Marca 1758.

Pewien roznoszący w Paryżu na przedaż termometra i barometra, uwięziony został, ponieważ w iakieyś oberzy pokazywał małą statuę Bonapartego, i wszczynał przytem mowy, które dały pochop do bitki.

Zjednoczone Niderlandy.

Budowa nowych twierdz i udoskonalanie dawnych idzie z wielkim pośpiechem. W szczególności miasto Namur, stało się twierdzą pierwszego rzędu. Z którcykolwiek strony wieżdzaiąc, przeprawiać się trzeba przez żelazne ostroża, opasane spadaiącemi łańcuchami, i przez mosty zwodzone. Szczególniey wychwalaią zamek iako dzieło sztuki w nowey nauce fortyfikacyyney. Ze czterech półxiężyców, ieden dopiero gotowy, każdy z nich składa oddzielny zamek będący w związku z twierdzą przez podziemne przechody. Kasamaty są bardzo obszerne; koszary ieszcze buduią, które będą wielce wygodne.

Szwaycarowie przenoszący się do Brazylii, zaczli iuż płynąć w tę drogę z Dortrechtu. Na okręcie Urania znayduie się ich 460, Daphne liczy 240, a Katarzyna 360 i t. d.

Szwaycaryia.

P. Maret (były Xiążę Bassano) siedzi iuż dość długo z rodziną swoią w Genewie; nikt więcey nie wątpi, że wkrótce powołanym zostanie do Francyi.

Włochy.

Według naynowszych wiadomości z Rzymu, umarł tamże d. 6. Października Karol Emanuel IV. Król Sardyński, który w Czerwcu 1802 odstąpił korony młodszemu bratu swoiemu teraźnieyszemu Królowi Sardyńskiemu z zatrzymaniem tytułu Królewskiego, i od kilkunastu lat żył w Rzymie w nowicyiacie Jezuitów.

Pisma publiczne donoszą z Neapolu pod d. 21. Września: „W nocy z d. 16. na 17. zrabowano kościoł Madonna di Piedigrotta; zuchwali złoczyńcy, zdarli niektóre ozdoby z obrazu Matki Boskiey; srebrna lampa, którą Król ofiarował kościołowi dopiero d. 10. z. m. a na którą zapewne czatowali, nie była ieszcze powieszona.

Edykt Ministerstwa Policyi jeneralney, w tem Królestwie znosi od d. 1. Stycz. 1820 dane na rok 1819 pozwolenie noszenia broni. Miłośniki polowania starać się będą musieli o nowe pozwolenia. Wyłączonymi są od zakazu tego tylko leśniczowie, osoby zawisłe od Zwierzchnego Urzędu łowczego i inni, których służba wymaga noszenia broni.

W Neapolu otrzymano ważną wiadomość, że Admirał Framantle, który na czele eskadry Angielskiey odpłynął z portu Neapolitańskiego do Tulonu, zastał tam rozkaz, aby wraz z Dywizyią Francuzką udał się do brzegów Barbaryi i oznaymił Rządom Algierskiemu, Tunetańskiemu i Trypolitańskiemu, że Angliia i Francyia nie myślą cierpieć iuż dłużey ich rozboiów na morzu śródziemnem, wymierzonych przeciw któremu kolwiekbądź Państwu. Neapolitański okręt liniiowy Capri wypłynął właśnie na pomienione morze, na którem pokaże banderę Króla Jmci Sycyliyskiego.

Kraie Barbaryyskie.

Dziennik Frankfórtski, donoszący pierwey, że Admirał Francuzki Hrabia Jurien, połączyć się ma z Admirałem Angielskim Frimantle, i oba udać się maią do kraiów Barbaryyskich dla oświadczenia Rządom tameczny in, w skutek układów Akwizgrańskich, że się zrzeć muszą rozboyniczego systematu swoiego, inaczey doświadczyliby skutków ligi Europeyskiey, udziela teraz dalsze wiadomości o tey wyprawie. Listy urzędowe z 18. Września donoszą, iż ziawienie się tych obu Admirałów, sprawiło wprawdzie wielkie wrażenie w Algierze, lecz że Dey wzbraniał się przecie odstępywać swoiego systematu. Admirałowie puścili się potem ku Tunetowi i Trypolis.

Redakcyia F. Krattera. — Drukiem J. Pillera.